Ka Nupepa Kuokoa.

NO KA WI.

E NA HOA ALOHA :—Mamuli o ka olelo i hooholoia ma ka halawai o ka la 12 o Malaki, no ke kuka ana, a noonoo i na kumu i wi ai ka apana o Lahaina, a ma ia halawai, ua koho ia mai au i mea haiolelo no keia la. nolaila, ua hooili ia mai keia hana maluna iho o'u. a an keia hana i hoohanohano mai ia'u i keia la.

Ua lana kuu manao me ka olioli pu, e hoike aku i kekahi mau kumu i wi ai ka apana o Lahaina nei, mahope iho o kuu hai ana'ku i ka manao o ke komite i koho pu ia'i ma ua halawai ana la, oia hoi ka'u e hoike pu aku nei. Ua ike pinepine ia keia mea he wi, mai ka hoomaka ana o keia honua a hiki i keia la. Ua ike ia ma ka Baibala ka wi a me ka pilikia o ko Aigupika poe, i na makahiki ehiku, i ka wa o *Parao* ke alii a o Iosepa hoi ke kauwa a ke Akua, ka mea nana i hoike maopopo i keia wi. A pela no i ka wa o Elia ke kaula, ua nui ka wi o ka aina ia manawa, no ka ua ole i na makahiki ekolu me na malama e-ono, nolaila, ua hele wale lakou e imi i na lau ulu o kela ano keia ano, a kupa lakou ia mau mea i loko o na ipuhao, a olelo lakou, he mea make ka i loko o ka ipuhao! A pela no ka neenee ana mai o ka wi i keia apana o Lahaina. A ke lohe mai nei kakou, a ke ike nei hoi ma na nupepa i ka wi ana o kela apana keia apana o keia mau Mokupuni. A ikaika loa no hoi ka wi ana o kekahi mau Aupuni o Europa, Asia, Aferika, Amerika Hema, Amerika Akau, a ma kekahi mau Mokupuni o na Aina Moana, a hiki loa mai i Hawaii nei.

"Ka manao o ke komite no kekahi mau kumu i wi ai ka apana o Lahaina."

1. O ka nui o na hale wili ko ma Hawaii nei, oia he 33, aole o lakou mahiai, aka, kuai lakou i ka ai o na aina kalo. Honokohau, Halawa, Waipio, &c.—

2. Ma Lahaina, nui na loi a me na kula uala i piha i ka ai mamua, a i keia wa, lilo i ke kanu ko.

3. Nui ka wai i loaa i ka poe mahiai mamua, a i keia wa ua lilo loa ka wai i ke ko; a he nui ka hooikaika ana a na haole kahi poe i ka mahi kalo, uala, maia, ipu &c.—

4. O ke kiekie loa o ke kumukuai o ke ko, kapa ai na kanaka i ka mahi kalo, uala, ipu, he poho, a makemake nui i ke dala, aole he nui o ka ai, oia ka hewa.

5. He 250 kanaka hana i na wili ko ma Lahaina, ikaika loa ma keia mau hana, aole nae he *mahiai*, a ua pili keia olelo i na aina kanu ko o Hawaii nei a pau; me ka luhi, a me ka inea pu.

6. He nui ka poe opiopio ma Hawaii nei i noho palaualelo, a waiho i ka mahiai na na elemakule palupalu.

7. Ma Hawaii a me Maui nei, nui na kanaka ikaika, lilo i na hana e, ohi pulu, pepeiao, ia mea'ku ia mea'ku, loaa ke dala, aole nae ai.

8. Ua nui ka poe ai i ka ai i keia wa, e like me ka wa o Kamehameha III; aka, ua akaka ua emi ka poe nana e mahi i ua ai la.

9. Aole no ke Akua keia nele, aole no ka ua ole—aka, no ka noonoo ole o ke kanaka. Manao ko Lahaina i ke pai ma ka pakuai, aole nae noonoo, he nui na aina mahiko, a ia lakou na paiai. O keia iho la ka kumu o ka wi ana o ka apana o Lahaina, wahi a ke komite.

Komite, { Rev. D. Baldwin, M. Ihihi, S. W. Nailiili.

No ka waiho pu ia ana mai o ka hoike a ke komite me kau haiolelo no na kumu o keia wi ana, a'u i hoike ae la maluna, nolaila, aole paha e hiki ia'u ke hoonahili a hoololele i keia haiolelo ana, no ka mea, ua akaka ae la no kekahi mau kumu nui, aka, ma ko'u noonoo ana hoi, he pono no hoi au e hoike aku, e like me ka mea hiki ia'u.— Nolaila, ke waiho nei au he ninau i mua o kakou i keia la. "Heaha la na kumu i wi ai ka apana o Lahaina?" Mamuli o ko'u noonoo loihi ana, me ke akahele loa i ka haina kupono no keia ninau, e ekemu aku ana no au ano, me ka hikiwawe loa.

1. O ka hiki nui loa ana mai o na wili ko ma Hawaii nei.

2. O ka lilo loa o na kanaka i ka mahi ko.

3. O ka makemake nui o kanaka i ke dala loaa koko mai. 4. O ka noonoo ole maoli no o kanaka i ke ano o ka noho ana. E lawe mua mai kakou i ke kumu mua o ka wi ana o keia apana o Lahaina nei 1. "O ka hiki nui ana mai o na wili ko ma Hawaii nei." Penei paha e akaka'i: ma ka Mokupuni o Maui nei, aole i nui na wili ko mamua aia ma Haiku, Makawao, Ulupalakua, wale no na wiliko, aole i ike ia ka wi o keia apana ia mau la, oia elima makahiki mamua, no ka mea, na na waieha e hanai i ka poe paahana oia mau wili aole i lawe ia ka ai o ko Kahakuloa, Honokohau, Ukumehame, Olowalu e hanai i ko laila poe, aka, o ka ai nae o keia mau aina, e lawe pinepine ia ana i Hilo a me Kona maluna o *Kilauea*. A i ke ku ana iho nei o na wili ko ma Lahaina nei, a me na waieha, u'a pau pu aku nei ka ai o keia mau aina au i helu ae nei maluna, i ka malama pu i na paahana a pau o keia mau wili, a nolaila mai ka hoomaka ana o na pai ai e liilii loa a hiki i 7 pauna a ka 10 no ka ekolu hapawalu, a he like me ka puhene pua-ii o Molokai, nolaila, aole o kana mai o ka hahana o ka wi ma keia kulanakauhale, o ke pai ekoluhapawalu o keia wa, ua like ia me ekolu pai ke hui ia no ka hapaha mamua.

Eia hoi kekahi, mamua aku nei, aole au i ike iki i ka ai o Waipio, Hawaii e lawe ia mai ana e hanai i ko Lahaina, aka, i keia wa, ke hoopiha pinepine ia mai nei ka opu o kekahi moku kuna o *Halawa* kona inoa, e ko Waipio poe, a lawe mai i Lahaina, no ka hapalua o ke pai ai hookahi—A i keia wa, aole he lawe hou o *Kilauea* i na pai o Olowalu, Ukumehame, Hanokohau, Kahakuloa, ua akaka lea keia, o ka wi o keia apana no ka nui o na mahi wiliko.

2. "O ka lilo loa o na kanaka i ka mahi ko." He mea akakalea keia ma ka nana iho, no ka mea, i ka hiki io ana mai o keia mea he wili ko ma Lahaina nei. ua hoopapau loa no kanaka ma keia mea he mahi ko. Nolaila, haalele kekahi poe i ke kanu ana i na Kuleana aina i ke kalo, uala, maia, uhi &c.—a paulele loa ka manao ma keia hana, me ka manao e ola ana ka pololi ma ia mea. Eia hoi, no keia hana he mahi ko, ua lilo nui ka wai o na kahawai, a he nui na Kuleana aina kalo i maloo, a lilo i mea ole.—I ka makahiki i pau, a me keia makahiki e naue nei, he nui ka hoopaapaa o na kanaka me na haole; o na kanaka me na kanaka, o na wahine me na kane, o na keiki me na keiki, no keia mea he wai, o ke kumu o keia hoopaapaa, no ka pau loa o ka wai i ke ko, a nele na aina mahi kalo. Eia hoi, no keia lilo o na kanaka i ka mahi ko, ua hana ino loa ia kekahi ai kupono e pale ai i kekahi manawa wi o keia aina, oia hoi ka ulu. O keia ai, he ai i aloha nui ia e ko Lahaina nei keiki, kau ae na maka iluna o ka ulu, a nana aku e pala mai ana ke au, a helelei mai ana, alaila, i iho ko Lahaina keiki, e ola auanei, no ka mea, ke hoi mai nei kiaiole, aka i keia mea he mahi ko, ua nui na ulu i oki wale ia, a hoolilo ia i wahie no na wili ko, e aho no la hoi ia, hala kekahi la makaponiuniu. I kuu manao, o keia oki ana i ka ulu a o ka wa kahiko, ina paha ua pau i ke kipaku ia i ka aina e, e like me Kaululaau i kipaku ia 'i i Lanai, no ke oki ana i ua ulu nei. A oia ka mea i oleloia e ka poe haku mele, penei.

"Halau Lahaina molale malu i ka ulu,
Malu mai ka pea lau loha a ka makaei,
I neo punohu maalo ke aka i kai,
I ke kai waiho loa a ka lai o Lele,
I unuhi a oki me he waa kialoa la,
Ka oili a ka pua i ka malie."

3. "O ka makemake o na kanaka i ke dala loaa koke mai" He oiaio keia, no ka mea, i ka lohe ana o kanaka ua makaukau ka wili ko ma Lahaina nei, he nui ka poe i hele mai me ka manao e komo i ka hana, mai Molokai mai, Lanai, a me na kuaaina mai no hoi, me ka manao nui e loaa koke mai ke dala, no ka mea, e hookaa ia ana ke dala i kela pule keia pule, a pela e uku mau ia'i a pau ka uku mahina. A pela paha i hana mau ia 'i ma na wahi wili ko a pau o Hawaii nei—Eia hoi kekahi mea e akaka'i, i kekahi manawa ina aole e hele mai kekahi oia poe i kahi o ka Luna nona ka Wili ko, a nele ka wili i ke kanaka ole, alaila, hoolimalima keia Luna i poe nana e imi i kanaka, alaila, hele keia poe Luna e kepa kanaka, me na olelo maalea, me ka ninau aku i ke kanaka. "Aole nae paha ou makemake e komo i ka hana?" Pehea ka uku? ma ka mahina paha? ma ka pule paha? wahi a ke kanaka. Ia manawa la, pane aku la ka Luna, ma ka mahina no hoi ka uku, he umi dala, ke iwakalua nae dala ohi mua. Ia wa, pihoihoi no ke kanaka, me ka olioli pu o ka naau i ka loaa koke o ke dala, a o ka lilo no ia ma keia hana no keia dala hikiwawe. Eia hoi kekahi, ua hiki pinepine mai na manao i ini i waena o ke kane a me ka wahine, no kekahi mea maikai paha iloko o na hale kuai, lole pahoehoe paha, lole Silika paha, noho lio paha &c.—eia nae aohe wahi e hiki wawe ai o ka loaa, o ka hele koke no ia e noi i dala i ka Luna Nui o ka wili ko, a komo i ka hana, a ua kapa iho kakou ia lakou, he Kumakahiki—O ke kumu iho la no ia, o ka makemake i ke dala loaa koke mai, a i ka loaa ana mai o ke dala, i hea ka ai e loaa 'i. No ka makemake i keia dala loaa koke mai, haalele wale ia na kuleana kalo, aina kula mahi uala, a hoolimalima paha i ka aina me na haole.—Iloko aku nei o ka M. H. 1866, ua hoolimalima aku kekahi o na ona o kahi wili ko o Lahaina nei, no na makahiki he iwakalua, no ka makemake i ke dala loaa koke mai me ka luhi ole.

4. "O ka noonoo ole maoli no o kanaka i ke ano o ka noho ana." He mea maopopo no keia, no ka mea, ua lawa kupono no hoi kahi pai ekolu hapawalu i kekahi wa, no ke kane a me ka wahine, a lawa ole no hoi i kekahi manawa, aka, no ka noonoo ole maoli io no hoi kekahi. Penei paha e akaka'i, i ka wa i mahuahua ai ka ai a me ka ia, alaila, ua hoomaunauna ia no, no ka mea, ike iho la ia ua nui ka ai, o ke ai pinepine iho la ia, ekolu paha ai ana o ke ao, elua paha o ka po, a i kekahi manawa oi aku mamua o keia mau aina, aole hoi he malama pono i na rula kupono o ka ai ana, e like me na haole, a ina e nana aku kakou ina haole, aole i loaa iki i keia ano, no ke aha, no ka noonoo kupono i na rula o ka ai ana. Eia hoi kekahi, o ko kakou manao wale no i ka ai i ka poi, aole e hiki ke noonoo ka manao, a hoolilo ma kekahi ai ano e ae, e like me ka palaoa, raiki, papapa, pia, ia mea aku ia mea aku e like me na haole. Ma Lanai au i ka la 21 o Feberuari o keia makahiki, mamua iho oia mau la, aole o kanamai o ka wi oia mokupuni, no ka mea, he mau la ua ia, a no ia ino i loohia mai, aole e hiki i na waapa ke holo mai i pai i Lahaina nei, nolaila, hoao lakou me ka hooikaika e ai ina hua pi, ki, raiki, a i ka hoao ana, ua hala kekahi mau la oia wi me ka pololi, a owau pu kahi i komo iloko oia mau la pololi, a ua noho wale hookahi la a me ka hapa o ka la, a ua ka wai o ke ki a me ka pi i hoopau i ka pilikia oia la. Ina paha kakou e manao me ka ai i kekahi mau ai e like me na haole, ina no la hoi aole e pilikia kakou i ka wi. E nana aku i ko kakou Moi Wahine kane make Kaleleonalani, iaia i holo aku nei i na Aupuni nui o Europa, Amerika Huipuia, aole he poi kana ai, iaia e noho ana i ko laila mau kulanakauhale Alii, i hoopiha ia i ka nani, a me ka hanohano; aka, o ka berena paa, palaoa, a me ia mea 'ku ia mea 'ku, oia kana mau mea i ai no ia mau la ana i noho aku ai, ka mea hoi nona keia mau wahi lalani mele malalo nei.—

"Maikai ka Wakini he nani ke nana,
Ka hemolele oia uka me ke onaona,
Ua hele wale a noiupe i ka lehua makanoe,
Ua ike maka iho nei i ka nani o Aipo,
E li ana ka io i ke anu o Hanaliiki,
I ka hana hemolele a Kukalakamanu."

Eia hoi kekahi, ua hiki pinepine mai ka lono io kakou nei, no ka wi o ka Apana o Kona Hawaii. A he mea oiaio keia, ke huli kakou a noonoo i ka lakou hana ana i ka ai o ko lakou aina. Penei ka hana ana a kanaka oia wahi, mahiai nui lakou i ka uala a loaa na mala nui, a hiki mai i ka wa e o-o ai ka uala, alaila, hoolilo lakou i keia uala i mea awaawa, alaila, he ai wale no ka hana a hiki i ka manawa e pau ai, a i ka hoomaka ana e mahi hou, ua hala ka wa pono, nolaila, ua hiki mai no ka wi. Ua akaka no ke kumu o keia wi ana, o ka noonoo ole maoli no, a hoolilo i mea hoomaunauna wale, aka, o keia olelo maluna, ua pili i ka poe i hana maoli ia mea.

Aka, ke noho mai nei paha kekahi poe o oukou me ka i iho iloko o kona naau, aole he mau wili-ko ma Lanai, a me Molokai, a me Honolulu, eia ua hiki mai ka wi ma ia mau wahi. Ke pane aku nei au malaila, me ka hai aku i ke kumu o ka wi o Lanai. Eia no ia, o ko Lanai poe, ua kau mai ke ola o ka noho ana i Lahaina nei, nolaila, i na e wi o Lahaina, o ka wi pu no ia me Lanai. O Molokai hoi, ua ano like kekahi hana a ko Molokai poe, me ko Kona Hawaii, ma ka hoolilo ana i ka uala i mea awaawa, a o ka hope oia hana, o ka hoomaunauna aku i na hoa e kupono ana ma ia hana hookahi, pilikia ma na aina mahi kalo ole o Molokai. O ko Honolulu hoi, he mea maopopo keia, no ka mea, e like me ka nui o ke kulanakauhale, pela no auanei ka nui o na kanaka, o ka nui o na kanaka, oia ke kumu o ka wi, no ka mea, he hapa loa na aina nana e malama ana ia kulanakauhale, o Manoa, Waikiki, Palolo, Kalihi, Kapalama, nolaila, ua ikaika ke kumukuai o ka ai, ua ike pono loa au, oiaio, ma Honolulu, elima dala o ke kihene pai hookahi, a ewalu kekahi, a i keia mau la aku nei o ko M. H. 1866 & 1867, ua pii ae ke pola poi hapaha, he hapalua, ua akaka no, o ka nui o na kanaka nana e ai, a he hapa ka poe nana e mahi.—Nolaila, ua maopopo ae la na kumu o ka wi ana o Lahaina nei, a pela no hoi paha na apana e ae o keia mau mokupuni o Hawaii nei; a o ka mea i koe, o na kumu e pau ai keia wi ana.

"Pehea la e pau ai keia wi?"

1. E hoopiha pono i na Kuleana Aina. i na mea ai o kela ano keia ano.

2. E mahi nui ma ka ai i maa ia kakou.

3. E malama pono i na rula o ka ai ana.

4. E hooikaika i na hana e pono ai ke kino. E hoomaka kakou e noonoo ma ka manao mua. 1. "E hoopiha pono i na Kuleana Aina i na mea ai o kela ano keia ano." I kuu wa 9 makahiki mai ka hanau ana mai, oia paha ka makahiki 1846; aole paha au e poina ana a me oukou a pau, i ke ano, a me ka noho ana o Lahaina ia manawa, a ma ko'u hoomanao ana ae, aole he kulanakauhale o Lahaina, he mahinaai no ka Mokupuni o Maui. No ka mea, ma kahi o ka hale e ku ana, e ulu ana na pue uala, na kalo, na maia, na pu ko, na uhi, na pu, & C. Na keia mau mea i hoopale ae i ka wi o ka aina ia wa. A ina e like hou ana o Lahaina me ia wa a'u i hai ae la maluna, alaila, o ka pau no ia o keia wi ana. Ua ike pinepine loa au ma na Kihapai mala ai o na haole o kela ano keia ano i hiki mai i Hawaii nei, ua piha pono na kihapai i na hua o kela ano keia ano, a o ka hope kupono oia mea, o ka hoopau aku i ka wi mai ka aina'ku. Aia ma ka Mokupuni o Lanai, e noho ana kekahi haole me kana mau keiki ekolu, ia'u i hiki ai malaila, hookipa kela ia'u e moe ma kona hale, mamua ae o ka paina ahiahi, lawe mua kela ia'u e makaikai i kona mala mahiai, a i kuu ike ana ma ia mala, e ulu ana ka palaoa, ka uala kahiki, uala maoli, akaakai, &c. A iloko o keia kau wi oia Mokupuni o Lanai, ua lohe ia na leo uwe no kanaka no keia wi puni, aka, o keia haole, aole ona leo uwe no keia wi, no ka mea, ua piha pono kona mau mala ai, a pela no na haole a pau, nolaila, he akioma keia, he mea moakaka lea. 2. "E mahi nui ma ka ai i maa ia kakou." Mamua aku o ke ku ana o na wili ko ma Lahaina nei, ua ike ia aku na kahawai o Kaaula, Kanaha, Kahoma, ua piha pono i ke kalo, a me na mea maluna iho o na kuauna, kapiki, maia, &c., ua ike ia na kanaka o Lahaina e mahi nui ana i ke kalo, nolaila, ua maopopo no, ua kaawale aku ka wi, a o ka lako o ka aina ka mea akaka.

E nana aku i ke aupuni o Kina, Eha haneri miliona kanaka ma ia Aupuni, a ua manao wale ia, oia ka hapakolu o na kanaka o ka Honua, e ola ana lakou no ka raiki, nolaila, ua hooikaika lakou e kanu ia mea, no ka mea, ua maa lakou ma ia ai. Pela no hoi ko Ilelani poe, ua ola lakou no ka uala kahiki wale no, eia nae, ua mahiai nui loa lakou ma ia mea, no ka mea, ua maa lakou ma ia ai. Nolaila ua kupono i ko Lahaina e hana mau ma ka ai i maa ia lakou, a ina pela ko Hawaii nei a pau, alaila, o ka mea maopopo e pau ana keia wi. A i ka nana 'ku pela no na Aupuni Nui o ka Honua e noho nei, ua ike maopopo ia keia ma na hana a kanaka oia mau lahui i hiki mai i o kakou nei. 3 "E malama pono i na rula o ka ai ana." I ko kakou nana ana i na Haole, ua mahele lakou i ka manawa o keia hana keia hana, a pela i holo ai ka lakou mau hana a pau. A pela no hoi i malama ai lakou i ka manawa o ka ai ana—a ina pela kakou e malama pu ai i ka manawa, alaila, ua maopopo no e pau ana keia wi. Eia hoi kekahi, ua ike pinepine ia keia pilikia ma keia lahui i kekahi manawa. Ina he makua me kana mau keiki, alaila, o ka hana a kekahi poe makua me na keiki, i na e hele na keiki, aole e kali na makua a ai like, a pela no hoi na keiki, ina e hele na makua i kahi e aole no hoi e kali ana na keiki, a ina e malama pono ia ana ka manawa, alaila, e pau ana no ka wi, i na pela kakou e hana ai, aka, ke i mai nei paha oukou, i pono no paha ka malama ana ina rula i ko kakou lako i na wati, ina aole he mau wati, "pehea la e pono ai ke malama i na rula"? Ke i aku nei au ia oukou, ma ka nana aku, ua hiki no ia kakou ke malama ina rula me ka wati ole, no ka mea, o ka la e hele nei he manawa kupono loa ia, na kakou e nana, a ina paha e manao ana kakou o ka puka ana o ka la, oia ka aina kakahiaka, a o ke kupono ana o ka la, oia ka aina awakea, a o ka napoo ana o ka la, oia no hoi ka paina ahiahi, a ua like no keia manawa me ka wati ina he hiki ia kakou ke manao pela.

E nana aku i na moku e holo ana i na kai lipolipo uliuli o ka moana, a hoomaka ka moku e haalele i ka aina ana i ku ai, alaila, o ke kapena a me na kela o ka moku, e malama ana i ka latitu a me ka lonitu, a me ke panana, a me ka hoailona makani, a me ka ohe nana lu, no ka mea, me keia mau mea e kaawale ai ka pilikia mai ka moku ae, a i ole e malama ia keia mau mea, alaila, e ili mai ana na poino maluna iho oia moku, aka, no ka malama ana i na rula o ka holo moku, ua holo pono no hoi ka holo ana. Eia hoi kekahi mea a kakou e hoomanao ae ai, ma ko kakou paina ana, ua huikau na mea ekolu a ke pa hookahi, a pela no hoi i ka umeke poi, aka, ma ia ai huikau ana, ua wikiwiki kekahi me ka manao e maona e ia, a o ka mea e wikiwiki ana pela, ua lawa pono ia, a o ka poe ai me ke akahele, aole like ka lawa pono, nolaila, he pono paha ia kakou ke hoomanao ae i na haole, aia ma ko lakou papaaina, ua hookaawale ia kela mea keia mea pakahi, me kaua pa, pahi, o, a pela aku, a i ka ai ana, ua lawa like. Ma keia alanui i hahai ai ko Lahaina poe, a me na kula hanai e ae, ua lawa kupono no, no ka mea, ua malama kupono ia na rula o ka ai ana.

4. "E hooikaika i na hana e pono ai ke kino." O kekahi poe naauao, ua hooikaika lakou e imi i na Kanawai o ka honua, o Nutona, oia kekahi mea i hooikaika loa ma ia mea, a loaa ke kanawai o na mea haule, a ua pomaikai ke ao nei ia ia, o keia ike i loaa ia ia, o kona waiwai no ia, a me ka pono o ka noho ana. O Feranekelina kekahi i hooikaika ma ia mea, a loaa ia ia na kanawai o ka uwila. A pela no o Felavi, Melifi a me Kenita, a me Semeatona ka poe nana i ike mua i ka huli ana i ke panana, a oia no ke alakai o na moku, a mamuli o ko lakou hooikaika ana, ua loaa no ka pomaikai, a o ka waiwai i loaa mai mailoko mai o keia hana, he mea no ia e hoopau ai i ka pilikia o ka noho ana, nolaila, hooikaika kekahi poe i ka imi naauao, a hooikaika kekahi poe i ka lawaia, a i ka mahiai, a pela aku. Ua hiki no ia kakou ke ike i ke ano o ka hooikaika ana, no ka mea, o kekahi poe, ua hooikaika aku malalo o kekahi poe, a o kekahi ua hooikaika nona iho, a o ka loaa, ua loaa no i kela mea hana keia mea hana ana i hana'i malalo iho o ka la. O ka poe hooikaika ma ka mahiai i ka aina, e maona ana no ia, wahi a Solomona 28: 19.

"O ka mea mahiai i ka aina, e maona oia i ka ai. O ka mea hoopili mea ai mahope o ka poe lapuwale, e piha oia i ka ilihune." Nolaila, ua akaka a e la na kumu o keia wi ana, a me na kumu e pau ai o keia wi, a he nui aku no paha na mea i koe ia'u, a ke nonoi aku nei au ia oukou, i na ua hemahema keia, e kala mai no, a maanei ke hooki nei au i ko'u haiolelo, me ka mahalo no.

D. KAHAULELIO.

Ka Hooku-a kino ana o Iesu.

Ua [illegible]lelo ka poe Katolika Roma :—[illegible]hope iho [illegible] ka wawahi ana i ka berena [illegible]a ka Ahaaina [illegible] ka Haku, lilo ae la ka ua berena nei i kino [illegible]aoli no Iesu; a ua kap[illegible] aku lakou i keia h[illegible]lilo ana, "ka hooku-[illegible]kino ana o Iesu." (T[illegible]ansubstiation) H[illegible] aha la na kumu a lak[illegible] e hooiaio mai[illegible]i no keia mea? Ina e ole[illegible]o mai kekah[illegible];—he lio ka pipi;—o ke keokeo, [illegible]e eleele ia[illegible]—o ka awaawa he ono ia; aole [illegible]a e loa[illegible] ia'u ke kau wahi huna iki o ka m[illegible]ao i[illegible] ana aku ia ia, no ka mea ke hai mai [illegible]ei [illegible]o'u mau ike a pau aohe oiaio o kana ole[illegible] Wahi a ua poe Katolika Roma nei, e lil[illegible]u no ka berena i kino maoli no Kristo, a[illegible]a ka'u ike ua like loa no me mamua [illegible]aohe ano e ae;—he berena no. Ke ninau [illegible]ku ne[illegible]au; aole anei he berena no? Ae, [illegible]e nala be[illegible]ena no. Aole anei he ano be[illegible]na no ka a[illegible]ana aku? Ae, he ano berena [illegible]o. Ina pela, he berena no, aole i ano e [illegible]e; e like no me [illegible]kona ano mau i ka wa a[illegible] i wawahi ia, pel[illegible] no ke wawahi ia, oi[illegible]okoa no, he berena. [illegible]ka ke pane mai ne[illegible] ua poe Katolika nei, p[illegible]nei: "Ua olelo [illegible]ai ke *Kalahala*, o ko'u kin[illegible] keia?" H[illegible]oiaio loa ia; aka, aole anei k[illegible]na he olelo hoohalike wale no? I kana ole[illegible]o ana, "[illegible] wau no ka berena o ke ola;" ao[illegible] anei he hoohalike wale no kana? Ia ia